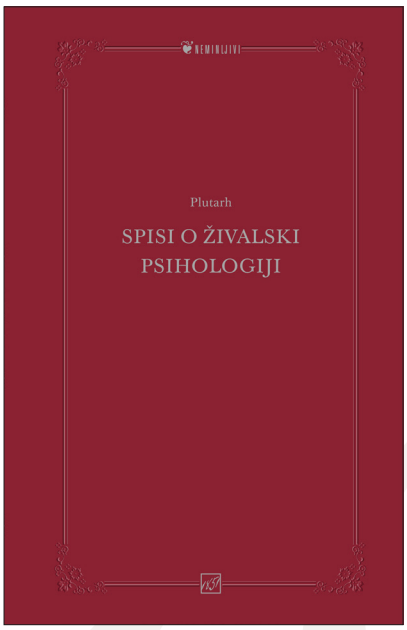
Celjska Mohorjeva družba
Prva slovenska založba

PLUTARH: SPISI O ŽIVALSKI PSIHOLOGIJI

Podatki o knjigi:
- Avtor: Plutarh
- Naslov: Spisi o živalski psihologiji
- Zbirka: Neminljivi 20
- Prevod in predgovor: dr. Barbara Zlobec
- Spremna študija: dr. Matej Hriberšek
- Urednik: dr. Jernej Kusterle
- Format: 135 mm x 210 mm
- Vezava: trda
- Število strani: 244
- ISBN: 978-961-278-662-5 (Celjska Mohorjeva družba) 979-12-80793-15-7 (Goriška Mohorjeva družba)
- Cena: 29,50 €
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba, Goriška Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2023

Kontakt
Uredništvo
T 03 426 48 00
urednistvo@celjska-mohorjeva.si

Antični manifest vegetarijanstva

V slovenskem prevodu prvič predstavljamo tri Plutarhove spise iz zbirke Moralia, *ki v poznejših stoletjih sicer ni imela tolikšnega vpliva kot njegovi* Vzporedni življenjepisi, *a gre za pomemben del opusa, za katerega smo bili ob prvem srečanju s tem mislecem prikrajšani.*

Spisi o živalski psihologiji so izjemen dokument časa, ki priča, kako so se ljudje že v antiki zavedali vrednosti življenja kateregakoli bitja, ne le človeškega. Plutarh na luciden način predstavi zagovor, zakaj ljudje živali ne bi smeli kar vsepovprek ubijati, ampak bi jih morali ceniti in z njimi živeti v sožitju. Živalim celo pripiše razum in dušo ter na ta način njihovo vrednost približa človeški.

Izjemen starogrški mislec nas s svojo kritično mislijo še danes presunja in nas – če imamo kot bralci kolikor toliko razvito zmožnost empatičnega vživljanja v druga bitja – nikakor ne more pustiti ravnodušnih. V svojih treh spisih na izjemen literarno-filozofski način ubesedi, zakaj imajo živali enako pravico do življenja kot ljudje in zakaj se jih ne sme načrtno ubijati, predvsem pa ne mučiti. V prvem spisu z naslovom *O tem, da imajo nespametne živali pamet* obudi in prenovi zgodbo o Odiseju, ki se znajde v družbi Kirke in Grila. Zadnjega je čarovnica uročila v prašiča, a ko mu Odisej ponudi fizično spreobrnitev nazaj v človeka, on na to ne pristane, saj je prepričan, da so živali bolj človeške kot ljudje – tudi one imajo dušo, a hkrati v primerjavi z ljudmi precej bolj razvite kreposti in razum. Drugi esej (*O uživanju mesa*) nato prvotno idejo še nadgradi. V njem se pojavi prevpraševanje upravičenosti uboja drugega živega bitja, tj. živali, in etičnosti zaužitja njegovega trupla. V ospredje stopi koncept vegetarijanstva, ki se kot prototip manifestira v dveh delih: *Razpravi A* in *Razpravi B*. Triptih zaključi esej *O razumu živali*: *Katere živali so pametnejše, kopenske ali vodne?*, v katerem se v razpravo o večjem razumu oziroma »pameti« vključijo zagovorniki tako kopenskih kot vodnih živalskih vrst. Končna razsodba je, da v tem mnenjskem

dvoboju zmagovalca ni, saj imajo oboji tehtne argumente v prid »svoji« živalski vrsti, da pa se lahko strani zedinita in skupaj nastopita proti tistim, ki ali dvomijo ali celo zanikajo, da bi imele živali razum/»pamet«.

O avtorju

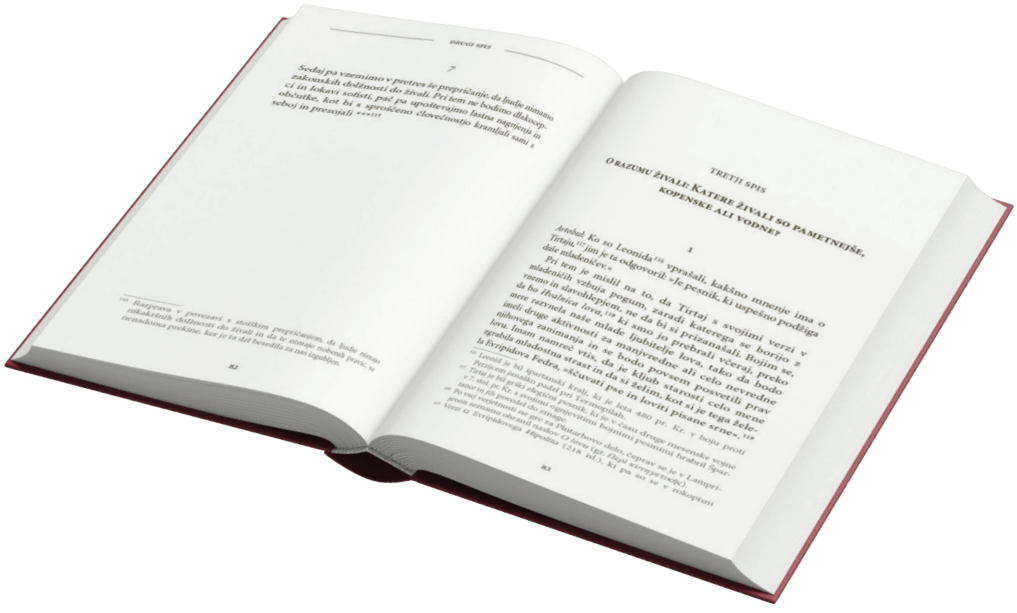

Plutarh se je okoli leta 48 rodil v premožni in ugledni družini v majhnem mestu Hajroneji v grški pokrajini Bojotiji, ki je ležala nedaleč od Delfov. V letih 65–67 je v Atenah sledil lekcijam platonika Amonija, sicer pa je v akademskem okolju študiral Platona in Aristotela ter proučeval (novo) pitagorejce, stoicizem, epikureizem, zoroastrizem ter druga sredozemska verovanja in filozofske usmeritve, s čimer si je razvil eklektični pogled na svet. Kasneje se je vrnil v rodno mesto, kjer je zasedal različne politične funkcije in ustanovil neke vrste lastno Akademijo.

Potovanja so ga zanesla v kozmopolitsko Aleksandrijo, Rim in druga italska mesta. Svoj drugi dom si je ustvaril v Delfih, kjer je bil svečenik Apolona – boga filozofije in dialektike, mladosti in lepote, svetlobe in duhovne moči (ravno ob teh vrednotah se je tudi sam oplajal pri svojem pisanju). Rezultati njegovih znanstvenih, etičnih, pedagoških, teoloških, filozofskih, literarnih, političnih, naravoslovnih in etoloških raziskav so v obliki dialogov ali lekcij zajeti v zbirki *Moralia*, ki je ob *Vzporednih življenjepisih* njegovo najpomembnejše delo. Umrl je okoli leta 127. (Iz predgovora dr. Barbare Zlobec.)

Odlomek iz knjige

Ti torej sprašuješ, zakaj Pitagora zavrača uživanje mesa, medtem ko jaz začudeno razmišljam, s kakšnim srcem, s kakšno vestjo in s kakšnim razlogom se je prvi človek z usti dotaknil prelite krvi, približal ustnice mesu poginule živali, obložil mize s trupli in mrtvimi prikaznimi ter za slastne označil ude, ki so še malo prej gledali in tulili ter se oglašali in premikali. Kako je vid zdržal pogled na umor zaklanih, odrtih in razkosanih bitij? Kako je voh vzdržal davek smrada? Kako, da izprijenost početja ni odvrnila okušanja, ko je človek prišel v stik s krvavečim tkivom tujih teles ter začutil krvavi izcedek smrtnih ran? (Str. 57.)

3000 Celje, Prešernova ulica 23, T 03 426 48 00, F 03 426 48 10, Knjigarna: T 03 490 14 21, F 03 490 14 22
1000 Ljubljana, Nazorjeva ulica 1, T 01 244 36 52, F 01 244 36 75, Knjigarna: T 01 244 36 50
info@celjska-mohorjeva.si • www.mohorjeva.org